

Yerel üreticilerin hayvansal üretim desteklerinden yararlanma sorunları: Elazığ ili örneği

Emin Ertan GÖKHAN*

Öz: Piyasa koşullarından önemli ölçüde etkilenen hayvansal üretimde sıkça görülen maliyet ve gelir istikrarsızlığının yanı sıra dengeli ve yeterli hayvansal ürün arzının sürdürülebilirliğini sağlama isteği, bu sektörde uygulanan destekleme politikalarının temelini oluşturmaktadır. Hayvancılık destekleri, ekonomisinin önemli bölümü tarıma ve hayvancılığa bağlı olan iller için anlamlı bir üretim desteğidir. Bu çalışmada makro düzeydeki destekleme politikalarının yerel üreticiler tarafından yararlanma düzeyinin ne olduğu belirlenmeye çalışılmış ve hedef kitle olarak 2008 yılı damızlık sığır destekleme uygulamalarından yararlanabilecek olan Elazığ ili sığır yetiştiricilerinin desteklere erişim durumu ve yaşanan sorunlar irdelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Sığır destekleri, yerel üreticiler, yararlanma düzeyi.

Utilization problems of local producers from animal production supports: The case of Elazığ province

Abstract: The policy of supporting the animal production sector is mainly based on the interest of the presentation of sufficient and balanced animal production which influencing with market conditions and exhibiting cost-income instability. The supporting of animal production sector is important for the provinces whose economy depending the agricultural and animal production. The aim of this study was to determine the efficiency of supporting policy and current problems in 2008.

Key words: Cattle supports, local producers, utilization level.

Giriş

Dünyanın bugün ve gelecekte en önemli sorunlarının başında yeterli ve dengeli beslenme yer almaktadır. İkame olanağı olmayan hayvansal ürünlerde gıda arzının ve güvenliğinin istikrarlı bir şekilde sağlanması, dünya ölçeğinde olduğu gibi ulusal düzeyde de stratejik öneme sahiptir.

Türkiye ekolojik ve sosyo-ekonomik koşullar bakımından hayvancılığa oldukça elverişlidir. Buna rağmen, Türkiye’de hayvancılık bitkisel üretimin yanında ve ikincil faaliyet olarak görülmektedir. Oysaki gelişmiş ülkelerin çoğunda hayvancılığın tarımsal üretim içindeki payı %50’nin üzerindedir. Türkiye’de ise hayvansal üretim bitkisel üretimden sonra gelmekte olup, tarımsal üretim değerinin %25-30’unu oluşturmaktadır (6).

Destekleme politikalarında tarım ve hayvancılık sektörleri arasında denge kurulamamış bitkisel üretime önemli düzeylerde destek sağlanırken, hayvancılığa sağlanan destekler daha sınırlı düzeylerde kalmıştır. Bunun sonucu olarak 1980li yıllardan sonra hayvancılıkta önemli sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Bu dönemde izlenen politikalar, canlı hayvan ve hayvansal üretimi miktar ve kalite bakımından olumsuz etkilemiş, ürün fiyatlarında ve üretici gelirlerinde istikrarsızlık yaratmıştır (6,5).

Türkiye’de hayvancılığın yoğun şekilde yayıldığı bölgelerin başında Doğu Anadolu Bölgesi gelmektedir. Bölge Türkiye’deki büyükbaş hayvan varlığının yaklaşık %24’üne ve küçükbaş hayvan varlığının ise %43’üne sahiptir. Doğu Anadolu Bölgesi gerek hayvan mevcudu gerekse mera ve kaliteli yem bitkileri bakımından önemli bir hayvancılık potansiyeline sahip olmasına karşın yapısal problemlerin en fazla yaşandığı bölgelerin başında gelmektedir (1).

Elazığ ilinde hayvancılık

Sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi sıralamasında otuz altıncı sırada yer alan Elazığ ili, Türkiye’nin kısmen gelişmiş illerindedir. Ancak Keban barajı gelirleri Elazığ’a gösterildiğinden

* Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği AD, Elazığ

il'deki kişi başına düşen milli gelir 1500 doların üzerine çıkmaktadır (9).

Tarım ve hayvancılık üretimi için önemli potansiyele sahip olan Elazığ ilinde mevcut arazinin %60 kadarı çayır ve meralardan oluşmakta, bitkisel üretim amacıyla %40'ından daha az kısmı kullanılmakta olup bununda %23,7'sinde kuru tarım yapılırken, %9,2'sinde sulu tarım yapılmaktadır (4). Hayvan ürünleri Organize Sanayi Bölgesine sahip olan Elazığ, hayvancılık açısından bölgenin son 20–25 yılına damgasını vuran olumsuzluklardan büyük zararlar görmüş ve özellikle mera hayvancılığı ile besicilik önemli oranda azalmıştır.

Elazığ 7 yıl olağanüstü hal bölgesi ve 3,5 yıla olağanüstü hal bölgesi mücavir alanında kalmış, terörün yayılma alanı olarak kabul edilen bölgede yaşayan Elazığ halkı sosyal ve ekonomik açıdan önemli derecede etkilenmiştir.

Tablo 1: Elazığ ilinde 2006–2008 yılları arasında büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı.

Table 1: The presence of bovine and sheep between 2006 – 2008 in the Elazig province.

	2006	2007	2008
Büyükbaş Hayvan	126.577	107.819	91.194
Küçükbaş Hayvan	376.641	373.275	263.506

TÜİK verilerine göre 2008 yılı itibariyle bir önceki yıla göre Türkiye'deki büyükbaş hayvan varlığında %1,58 küçükbaş hayvan varlığında ise %6,87 oranında düşüş yaşanmıştır (8).

Türkiye genelinde hayvan varlığında yaşanan azalış eğilimi, Elazığ ili hayvan varlığında da görülmüştür. Elazığ ili hayvan varlığı incelendiğinde; 2008 yılındaki büyükbaş hayvan varlığı 2006 yılına göre %27,9; 2007 yılına göre %15 oranında azalmıştır. Diğer taraftan, 2008 yılı küçükbaş hayvan varlığı 2006 yılına göre %30, 2007 yılına göre %29 oranında azalmıştır.

Tablo 2: Elazığ ili büyükbaş hayvancılık işletmelerinin ölçekler itibariyle dağılımı.

Table 2: The distribution of livestock enterprises as scales in the Elazig province.

Kapasite	1-5	%	6-9	%	10-24	%	25-49	%	50-99	%	100>	%
Süt sığını	12 680	36,8	1470	4,26	800	2,32	152	0,44	15	0,04	3	0,008
Besi sığını	16 112	46,7	1468	4,26	1202	3,48	354	1,02	160	0,46	28	0,08
Toplam	28 792	83,5	2938	8,52	2002	5,81	506	1,46	175	0,50	31	0,09

Elazığ İl Tarım Müdürlüğü verilerine göre, büyükbaş hayvancılık işletme ölçekleri değerlendirildiğinde, mevcut varlığın %83'ünün 1–5 arası,

%0,2'sinin ise 25 baş ve üzeri büyükbaş hayvana sahip olduğu görülmektedir.

Elazığ İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği

Hayvan ıslahı kanunu (4631 sayılı) çerçevesinde, 19.12.2001 tarih ve 24615 sayılı resmi gazete de yayınlanan ıslah amaçlı yetiştirici birliklerinin kurulması ve hizmetleri hakkındaki yönetmelikle kurulan Türkiye damızlık sığır yetiştiricileri merkez birliği (DSYMB) üyesi olan Elazığ damızlık sığır yetiştiricileri il birliği, 2003 yılında 7 üreticinin katılımıyla kurulmuş, 2009 yılı itibariyle 430 adet üyeye ulaşmıştır (3).

Tablo 3: Elazığ ili merkez ve ilçelerde soy kütüğü ve ön soy kütüğüne kayıtlı işletme ve hayvan varlığı.

Table 3: The presence of animals and enterprises registered with preliminary genealogy and genealogy in the Elazig province and district centers.

İlçe adı	Soy kütüğü			Ön soy kütüğü			İl genel toplamı		
	İşlet say	İnek say	Sığırsay	İşlet say	İnek say	Sığırsay	İşlet say	İnek say	Sığırsay
Ağın				135	203	420	135	203	420
Alacakaya				16	20	33	16	20	33
Arıcak				3	7	7	3	7	7
Baskil				1343	1872	3364	1343	1872	3364
Karakoçan	1	31	53	973	2891	4572	974	2922	4625
Keban				190	228	396	190	228	396
Kovancılar	2	163	462	1251	2801	4473	1253	2964	4935
Maden				629	1028	1936	629	1028	1936
Merkez	406	2858	6140	5986	12811	22242	6392	15669	28382
Palu				260	324	518	260	324	518
Sivrice	21	135	316	782	1270	2170	803	1405	2486
Alttoplam	430	3187	6971	11568	23455	40131	11998	26642	47102

Ön soy kütüğü projesinin amacı; soy kütüğü sistemine geçişte veri kaybının azaltılması, tohumlama kayıtlarının toplanması, tohumlamanın disipline edilmesi, belgeli damızlık ihtiyacının ülke içerisinde karşılanması ve damızlık hayvan hareketlerinin takibini yapmaktır. Ayrıca faaliyetleri içerisinde, işletme ve hayvan tanımlama, tohumlama ve buzağılama kayıtları, sürüden ayrılma kayıtları ve belgelendirme faaliyetleri yer almaktadır. Diğer taraftan soy kütüğü projesinin amacı; sığır ıslahı çalışmalarının veri tabanını oluşturmaktır. Projenin faaliyetleri içerisinde, işletme ve hayvan tanımlama kayıtları, aylık süt ölçüm ve yağ oranı ölçüm kayıtları, sınıflandırma, tohumlama ve buzağılama kayıtları, sağlık, sürüden ayrılma ve sürüye giriş kayıtlar, belgelendirme, ıslah programı, sürü döl verimi kayıtları tutulmakta ve damızlık değer tahmini yapılmaktadır.

Koruyucu aşılama ve hayvan hareketlerini kontrol eden Türk-Vet kayıtları ise il'de hayvan sağlığı şube müdürlüğünde ilçelerde ise ilçe tarım müdürlüklerince tutulmaktadır.

Elazığ ili tarım sektörünün 2002–2008 yılları arasında, alt sektörler itibariyle almış olduğu destekleme miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4: Elazığ ilinde 2002–2008 yılları itibariyle yapılan tarımsal desteklemeler (000TL).

Table 4: Agricultural supports between the years 2002-2008 in the Elazig province (000TL).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Toplam
Kırsal kalkınma	0	0	0	0	1293	1402	469	3164
Bitkisel üretim	6265	127	5473	1110	11606	17661	15549	57791
Doğrudan G D	20626	26560	21436	13213	13305	9175	0	104315
Hayvansal üretim	27	130	200	604	831	884	402	3078
Ancelik	0	6	24	123	285	313	100	851
Su ürünleri	0	0	97	254	971	1735	3309	6366
Toplam	26918	26823	27230	15304	28291	31170	19829	175565

İl Tarım Müdürlüğü verilerine göre toplam tarımsal destekler içerisinde doğrudan gelir desteği ile birlikte, bitkisel üretime verilen destek miktarının toplam desteklere oranı %92, hayvansal üretimin toplam destekler içindeki oranı ise %0,17 olarak gerçekleşmiştir. Doğrudan gelir desteğinin olmadığı 2008 yılı destekleri göz önüne alındığında 2008 yılı toplam tarımsal destekler içinde bitkisel üretim desteği %78, hayvansal üretim destekleri ise %2,02 olmuştur.

2008 Yılı Damızlık Sığır Yetiştirme Desteklemeleri

2008 yılı damızlık sığır yetiştirme desteklemelerinin uygulama şeklini 13 Haziran 2008 tarihli resmi gazetede yayınlanan uygulama esasları tebliği belirlemektedir. Bu tebliğe göre hayvan kayıt sistemine ve soykütüğü-önsoykütüğü sistemi veri tabanına (E-İslah) kayıtlı, üst birliğini oluşturmuş bir hayvancılık örgütüne üye en az beş baş kültür ırkı ve kültür ırkı melezi damızlık sığıra sahip olan üreticiler, uygulama esasları tebliğindeki koşullara sahip olmaları halinde desteklerden yararlanabilmektedir (7).

Tablo 5: Elazığ ili merkez ve ilçelerinde 2008 yılı damızlık sığır destekleme hak edışı onaylanan işletmeler.

Table 5: Cattle breeding enterprises have been approved to support deserving invention in 2008 in the Elazig province and district centers.

İlçe Adı	Hak edışı	Kayıtlı Damızlık	Yararlanan	Damızlık	Toplam Destekleme
	Onaylanan İşlet.	Sığır	Sığır	Sığır	Tutarı(TL)
Baskil	35	125	56	56	12 600
Karakoçan	1	31	4	4	1 080
Kovancılar	1	230	104	104	28 080
Merkez	50	583	158	158	41 085
Sivrice	1	22	8	8	2 160
Elazığ toplam	88	991	330	330	85 005

Elazığ ilinde 2009 yılı verilerine göre soy kütüğü ve ön soy kütüğüne kayıtlı toplam 11 998 işletme bulunmaktadır. Damızlık sığır desteklemesi hak ediş verilerine göre, 2008 yılı hak edışı onaylanan işletme sayısı 88 olup, kayıtlı işletmelerin toplamı içindeki payı %0,73 dür.

Tablo 6: Elazığ ili merkez ve ilçelerinde 2008 yılı damızlık sığır destekleme hak edışı onaylanmayan işletmeler.

Table 6: Cattle breeding enterprises have not been approved to support deserving invention in 2008 in the Elazig province and district centers.

İlçe adı	Hak edışı onaylanmayan	Kayıtlı amaç	Hak edışı onaylanmayan
	işletme	sığır	amaç sığır
Ağın	1	7	2
Baskil	3	23	7
Karakoçan	15	143	40
Kovancılar	12	108	24
Maden	4	62	14
Merkez	148	1 486	475
Sivrice	8	58	17
Elazığ toplam	191	1 887	579

Damızlık sığır desteklemesi için 2008 yılında 191 hayvansal üretim işletmesi başvuruda bulunmamıştır. Bu nedenle işletmelerde destekleme koşullarına uyan toplam 1308 baş sığır destekleme kapsamı dışında kalmıştır.

Uygulama esasları tebliğine göre desteklenecek damızlık sığırlar, 31.12.2008 tarihinde 24 ay ve üzeri yaşa sahip olmalıdır. Türkvet kayıtlarında işletmedeki hayvan varlığı ve hayvanların hareket bilgileri, E-İslah kayıtlarında ise hayvanın yaşı, ırkı, suni tohumlama, suni tohumlamadan doğan buzağı ve yetiştiricinin işletme bilgileri bulunmalıdır. Ayrıca 2008 yılı içerisinde aynı ırk suni tohumlamadan doğmuş buzağısının olması ve buzağıya ait ülkemizde yapılan suni tohumlama bilgileri ile buzağının E-İslah veri tabanında kaydı bulunmalıdır. Sığırlarda onbeş aylıktan küçük yaşta tohumlanan hayvanlar desteklemeden faydalanamamaktadır. Türkvet ve/veya E-İslah kayıt sistemlerinde damızlık sığırların aynı işletmede en az altı ay bulunma zorunluluğu vardır. Desteklenecek damızlık sığırlara, bakanlık tarafından o yıl içerisinde uygulanan programlı aşılarda yaptırılmış olmalıdır. Soykütüğü desteklemesinden faydalanacak üretici, E-İslah'ın soykütüğü bölümüne 1.10.2008 ve öncesi bir tarihte kayıt olmuş olmalı ve 2008 yılında soy kütüğündeki üyelik süresinin 2/3'ü kadar işletmede süt ölçümü yapılmalıdır. Aynı zamanda bakanlık ve/veya DSYMB'nin belirleyeceği soykütüğü ve soykütü-

ğünün bir parçası olan döl kontrolü çalışmaları ile ilgili çıkarılan ve çıkarılacak olan talimata ve kural-lara uymakla yükümlüdür. Bu şartları sağlamayan ve talimatları uygulamayan üretici soykütüğünde kayıtlı olsa da sadece diğer üreticilerin desteklenmesinden faydalandırılır. Soykütüğü faaliyetlerinin yürütülmesinden DSYMB ve il birlikleri sorumlu olup, gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür (7).

Tarımsal destekler içinde, bitkisel üretime göre oldukça düşük düzeyde paya sahip olan hayvan üreticileri, var olan kaynaklardan yararlanabilmede birçok sorunlarla karşılaşmaktadır.

Damızlık sığır desteklerinden yararlanmanın il genelinde çok düşük düzeyde olmasının nedenlerinin başında, 2008 yılında uygulanacak olan destekleme kararlarının üç kez değiştirilmesi, yıldan yıla değişim gösteren destekleme karar ve uygulamaları karşısında üreticilerde oluşan isteksizlik, güven ve algılama sorunu gelmektedir.

Birlik ve kooperatiflere üye işletme sayısının düşüklüğü, birlik ve kooperatiflere üye olma işlemlerinin maliyetinin yüksek, beklentilerin düşük düzeyde olması, üreticilerde her sığıra destek verileceği algısının oluşması ve üreticilerin destek uygulama esasları ile ilgili bilgi eksikliği desteklerden yararlanmayı olumsuz etkileyen faktörlerdir.

Türkvet ve e-ıslah kayıtlarının örtüşmemesi, aşılama ve tohumlama bilgilerinin girilmesi sırasındaki yanlış kayıt işlemleri, kayıtlarda oluşan yanlış verilerin taraflarca düzeltilme gücü, kayıtlarla ilgili başvuru ve takip işlemlerinde karşılaşılan güçlükler, yetiştiricilerde bulunması gereken belgelerin yetiştiricilerce muhafaza edilmemesi ve yetiştiricilerin hayvan hareketleri bildiriminde bulunmaması gibi etkenler desteklerden yararlanma düzeyini azaltmaktadır.

Bitkisel üretimde desteklerden yararlanma ile ilgili yapılan sınırlı sayıda çalışmaları, bitkisel üretim desteklerinden yararlanma düzeyinin, hayvansal üretime göre daha yüksek değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

Aslan ve ark, Kahramanmaraş ilinde yaptığı bir çalışmada, 2004 verilerine göre doğrudan gelir desteğinden yararlanan üreticilerin oranının %70 olduğu tespit edilmiştir (2).

Yılmaz ve ark, tarafından Isparta ilinde 2004–2005 yılları verileri ile yapılan çalışmada çiftçilerin doğrudan gelir desteği ödemesinden yararlanması ve yararlanamaması ile işletme sahibinin eğitim düzeyi, çiftçilik deneyimi, çiftçi ailesindeki kişi sayısı, çiftçi ailesinden tarımda çalışan kişi sayısı, işletme sahibinin sosyal güvenlik kuruluşuna üyeliği ve işletme sahibinin tarım dışı geliri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çiftçilerin destek ödemesinden yararlanması ve yararlanamaması ile işletme sahibinin tarımsal kooperatiflere üyeliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç çiftçilerin örgütlenmesi arttıkça desteklerden yararlanma düzeyinin de arttığını göstermektedir (11).

Sonuç

Hayvancılık destekleme stratejisinde hedefin ölçek ekonomisi olması, işletme ölçekleri ve altyapısının iyileştirilmesi doğru bir politikanın temelini oluşturmaktadır. Ancak toplam üretim değeri, kırsal alandaki düşük maliyetli istihdam hacmi, sosyal faydası bugünkü koşullarda çok yüksek olan küçük ve orta ölçekli hayvancılık işletmelerinin varlığını sürdürebilmesinin yanı sıra istenen ölçek ekonomisini gerçekleştirebilmeleri için mevcut destekleme hedeflerinin dışında tutulmaması önem arz etmektedir.

Bitkisel üretimde uygulanan doğrudan gelir desteği benzeri olan hayvan başına doğrudan destekleme denebilecek bu politikaların Elazığ ilinde başarılı olduğunu söylemek oldukça güçtür. Benzeri sonucun diğer Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki illerde de mevcut olduğu il tarım müdürlüğü ve DSYB ilgililerince ifade edilmektedir. Destekleme politikalarının istenen amaca ulaşım ulaşılmadığı kamuoyu ve sektör taraflarınca paylaşılmalı ve tartışılmalıdır. Bu paylaşımın doğuracağı en önemli sonuç tarafların beklentilerinin amaca göre şekillenmesi ve etkin destekleme politikalarının oluşturulmasıdır.

Ekonomik faaliyetlerde geleceğe yönelik beklentileri ön kabul olarak anlamak gerekir. Bireyler herhangi bir değişkene ait beklentilerini, eğer bu değişkenin geçmiş dönemde beklenen değeri ile fiili değeri arasında bir fark ortaya çıkarsa değiştirirler. Eğer fiili değer beklenen değerden büyük

olmuşsa, beklentiler artış yönünde, eğer fiili değer beklenen değerden küçük olmuşsa, beklentiler azalış yönünde değiştirilir. Şayet beklentiler aynen gerçekleşmişse beklentilerin değiştirilmesine gerek yoktur (10).

Destekleme sisteminde modeli oluşturan temel bileşenlerden biri olan yetiştirici birliklerinin, üreticilerce algılanan nimet-külfet dengesi yeniden yapılandırılmalıdır. Bu tür birliklere karşı üreticilerin tutum ve davranışları, yörelerin sosyo ekonomik ve sosyo kültürel özelliklerine göre biçimlenmektedir. Üreticilerin yapısal sisteme entegrasyonları için mevcut durumla birlikte yeni koşulların getirdiği ihtiyaç ve beklentileri karşılayan, öngörülen hedefleri gerçekleştirme yeteneği bulunan, yeni bir yaklaşıma dayalı sistem tasarımının yapılması gerekmektedir.

Kaynaklar

1. **Aksoy A, Yavuz F** (2008): *Hayvancılık İşletmelerinin Avrupa Birliğine Uyumu ve Rekabet Edebilirliği; Doğu Anadolu Örneği* Tarım Ekonomisi dergisi, **14**(1), 37–45
2. **Aslan M, Boz İ** (2005): *Doğrudan Gelir Desteğinin Tarımsal Amaçlı Kullanımını Etkileyen Faktörler* Tarım Ekonomisi Dergisi, **11**(2), 61–70
3. **Elazığ Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği** (2009): *E-İslah Kayıtları*. Erişim Tarihi, 12.10.2009
4. **Elazığ Tarım İl Müdürlüğü** (2009): *Kayıtlar*. Erişim: http://www.elazigtarim.gov.tr/index.asp?content=menu_detay&G_ID=3, Erişim Tarihi: 18.10.2009
5. **İstanbul Ticaret Odası** (2001): *Tarım Kesiminde Yeniden Yapılanma*. Yayın No: **2000**(52), 60, İstanbul
6. **Ören NM, Bahadır B** (2005): *Türkiye'de ve OECD Ülkelerinde Hayvansal Ürün Politikaları ve Bu Politikalar Sonucu Ortaya Çıkan Transferler*. Hayvansal Üretim, **46**(1), 1-7.
7. **Resmî Gazete** (2008): 13 Haziran 2008, 26905 Sayılı.
8. **TÜİK** (2009): *Haber Bülteni*. Sayı: 83, Ankara.
9. **Urfaloğlu F, Seyfullahoğulları A** (2004): *İllerin Bazı Sosyo-Ekonomik Kriterler Altında Gelişmişlik Sınıması*. Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, **19**(1), 224
10. **Vural S** (2000): *İktisadın Tarihi*. Siyasal Kitabevi, 74 (4. Baskı), Ankara
11. **Yılmaz H, Demircan V, Dernek Z** (2008): *Türkiye Tarımında Doğrudan Gelir Desteği Uygulamaları (Isparta İli Üreticileri Açısından Bir Değerlendirme)*. Doğuş Üniversitesi Dergisi **9**(2), 248–265

Geliş Tarihi: 05.07.2009 / Kabul Tarihi:13.11.2009

Yazışma Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Emin Ertan GÖKHAN
Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği AD,
Elazığ
Tel: 0 424 237 00 00
E-posta: egokhan@firat.edu.tr